

ÁLLAM ÉS POLGÁR II. – Egyéb jogi státusok

2017. április 20.

1. A nemzetiségek, mint államalkotó tényezők

- az állami szuverenitás és mozgástér, illetve nemzetközi (európai) kötelezettségek és garanciák a nemzetiségi jogok területén
 - o Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája
 - o Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény
- nemzetközi sztenderdek és vitakérdések – területi vagy kulturális autonómia
- a nemzetiségek jogállása Magyarországon, a többnemzetiségű állam koncepciója: az Alaptörvény XXIX. cikk, sarkalatos törvény: a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv.
- a személyi kör: olyan magyar állampolgárok, akik valamely, a magyar jog által elismert valamely nemzetiséghez tartozónak vallják magukat
- a nemzetiség fogalma és fogalmi elemei, 13 törvény által elismert nemzetiség (melléklet)
- a nemzetiségi többletjogosultságok, a hátrányos megkülönböztetés tilalma
 - o szabad identitásválasztáshoz való jog és korlátai (45/2005. (XII. 14.) AB határozat)
 - o egyéni nemzetiségi jogosultságok (pl. nemzetiségi anyanyelvhasználat, névhasználat)
 - o kollektív nemzetiségi jogosultságok (pl. kulturális jogok, oktatás és média területe)
 - o nemzetiségi autonómia és az önkormányzás joga (nemzetiségi önkormányzatok)
 - o a nemzetiségi jogok képviselete és a nemzetiségi érdek és jogvédelem elemei
- a nemzetiségként való elismerés törvényi feltételei, az eljárás szabályai (a kezdeményezés, az Országgyűlés politikai döntése – törvénymódosítás útján, MTA előzetes véleménye)

2. A magyar területi szuverenitás alatt álló, nem magyar állampolgárságú személyek („a külföldiek”)

2.1 A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek

- Törvényben meghatározott személyi kör
 - o az EGT más tagállamainak állampolgárai (és családtagjai)
 - o magyar állampolgárok harmadik országbeli családtagjai
- A magyarországi tartózkodás időtartamának jelentősége
 - o három hónapot meg nem haladó ideig, illetve azt meghaladóan itt-tartózkodók
 - o állandó tartózkodás jogával rendelkezők

2.2 A harmadik országok állampolgárai

- eltérő (szigorúbb) jogosultságok a beutazás, a tartózkodás és letelepedés területén
 - o vízummal rendelkezők
 - o tartózkodási engedéllyel rendelkezők
 - o letelepedési engedéllyel rendelkezők (*bevándoroltak, letelepedettek*)

3. Speciális személyi körök

3.1 A Magyarország által védelemben részesített személyek, a menedékjog

- a humanizmus és a nemzetközi szolidaritás elve: kényszervándorlás esetei
- a menedékjog fogalma, fogalmi elemei: egyetemes emberi jogi minőség
- a menedékjog nemzetközi és hazai forrásai
 - o Genfi Egyezmény és a Genfi Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyve (1951 és 1967)
 - o Polgári és politikai jogok nemzetközi Egyezségokmánya
 - o Emberi Jogok Európai Egyezménye és a Kínzás Elleni ENSZ-egyezmény
 - o az európai uniós joganyag (a „Dublin rendeletek”)
 - o az alaptörvényi garanciák és a törvényi szabályozás
- a védelemben részesített személyek köre a törvény alapján (eltérő jogosultságok)
 - o menekültek
 - o oltalmazottak
 - o menedékesek
- a visszaküldés tilalmának fogalma (a *non-refoulement elve*) és a befogadott fogalma

3.2 A hontalanok

- egyetlen ország állampolgárságával sem rendelkező személyek (kiszolgáltatottság)
- a hontalanság megelőzésének, és esetei csökkentésének nemzetközi követelménye
- hazai jogintézmények a hontalanság kiküszöbölésére (állampolgársági kódex)

KULCSFOGALMAK – ÁLLAM ÉS POLGÁR I-II.

nép • nemzet (politikai ~ kulturális) • szuverenitás • állampolgárság • állampolgársági alapelvek (egyenjogúság, leszármazási és területi elv, a visszaható hatály tilalma, diszkrecionalitás, a család egysége, a hontalanság kiküszöbölése) • magyar állampolgársági jog (*keletkezési jogcímek*: vérségi elv, területi elv, családjogi tényeken alapuló keletkezés; *szerzési jogcímek*: honosítás és annak kedvezményes esetei, visszahonosítás, nyilatkozattétel; *megszűnési jogcímek*: lemondás – visszaállítás, visszavonás) • a magyar állampolgárok jogállása (státuszjogok: állampolgárságtól való önkényes megfosztás tilalma, jog a kisebbségi státuszhoz, jog az államterületen való tartózkodáshoz – a kiutasítás tilalma, jog az államterület elhagyásához – a hazatérés joga, jog a diplomáciai és konzuli védelemhez, jog a közügyek gyakorlásához, jog a szociális státusz fenntartásához) • állampolgári köteleességek • kettős és többes állampolgárság • határon túl élő magyarok jogállása • európai uniós állampolgárok jogállása • a nemzetiség jogállása • a nemzetiség fogalma • a nemzetiséggé válás feltételei • szabad identitásvállalás joga • harmadik országbeli állampolgárok jogállása (bevándoroltak, letelepedettek) • menedékjog fogalma és a védelemben részesülők körei (menekültek, oltalmazottak, menedékesek, befogadottak) • a visszaküldés tilalma